

FOC NOU

AL SERVEI DE CATALUNYA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ : Carrer de Metz, 48

C. C. P. TOULOUSE 377.32

TOLOSA DEL LLENGUADOC

EDITORIAL

FLAMES DEPURADORES

EN arribar al tercer mes de la seva vida com a setmanari, FOC NOU creu convenient de dir als seus lectors que representa quelcom més que un títol brillant i prometedor per a Catalunya. A França, entre els exiliats catalans, la flama espiritual del nostre setmanari irradia calor i llum. Calor per als indiferents, e's pessimistes, els decebuts. Llum guiadora per als equivocats de camí. Les lletres que rebem des del primer dia, la col·laboració espontània de tants i tants catalans de tots els matisos que troben en FOC NOU la tribuna lliure de llur expressió, les felicitacions constants que ens arriben ho demostren abundantment.

Pero si és important la tasca d'aglutinació de les masses catalanes a França en una entesa perfecta, fraternal, entusiàstica, genuïnament nacional, emancipada de tota tutela aliena, més ho és encara la que realitza de cara a Catalunya mateixa. Car FOC NOU arriba a Barcelona, és llegit avidament, corre de mà en mà entre els catalans que no han deixat apagar mai en llur cor la flama de l'amor a la pàtria. I de Barcelona ens arriben també lletres encoratjadores assegurant-nos que de tota la premsa catalana que s'hi filtra clandestinament FOC NOU és el diari que millor interpreta la voluntat d'unió catalana i les ànsies de vida nova del país.

Car els nostres germans d'allà baix, com la immensa majoria de's exiliats, volen foc nou, volen flama purificadora, volen vida nova després de la contorció que representa tants anys de captiveri i d'esclavatge durant els quals hem pogut meditar llargament sobre l'abast enorme dels nostres pecats. FOC NOU vol dir aules de fe crematori de passions partidistes, de sectarismes, d'improvitacions, de febleses, de favoritismes, d'intrigues, de demagogies i d'irresponsabilitats.

Pero vol dir també flama depuradora de les origines antinacionals, dels esbarzers paràsits i traïdors. Dels de fora i dels de dins. Dels que han entrat a la pàtria com a vandals després del nou decret de Nova Planta franquista acamissant-se com a corbs famolencs damunt la nació ferida i humiliada i dels que, dient-se catalans, s'avingueren a desair la llengua pàtria a les golfes i es posaren a cantar les glories del caudillo i els seus satèl·lits de la Falange Espanola Tradicionalista i de las Jons, en una llengua castellana que faria avergonyir un cirabotes madrileny.

Flama depuradora dels que assaltaren l'Ateneu Barceloni convertint-lo en un casinet de menys talla intel·lectual que una penya taurina; dels que cremaren els llibres catalans de les biblioteques i llibreries; dels que assaltaren la Universitat, els museus i les institucions científiques catalanes.

« Habiendo pacificado con mis armas el territorio del Principado, corresponde a mi soberania establecer gobierno en el. » Així deia el decret del rei Felip, que Déu hagi perdonat. Franco I, en feu un altre que devia dir : « Habiendo conquistado Cataluña con los moros, los italianos y los alemanes, corresponde a los Falangistas de la Falange Espanola Tradicionalista y de las Jons, el gobierno del país. »

La conseqüència no pot ésser més lògica i per això els Santa Marina, els Correa, e's Orgaz, parents, amics i coneguts es llançaren a menjar catalans, servits a taula per la pobra domesticitat indígena, la de « Destino », la dels miserables i la dels renegats.

FOC NOU aixecarà la torxa depuradora per exigir que es faci justícia ràpida i exemplar contra els enemics i els traïdors, e's de fora i els de dins i òdiu contra els que, en l'exili, hagin traït l'ideal Nacional i els interessos sagrats de la Pàtria.

LES RESTRICCIONS

— Aci teniu la meua carta!
— Mare de Déu quines complicacions i I, quin tiquet li haig de tallar una botafada?

Intervius de « FOC NOU »

« Per a nosaltres Catalans el primer de tot és Catalunya. La reconstrucció de la pàtria ha d'ésser tasca nostra » ens diu

Antoni Rovira i Virgili

Hi ha polítics de casa nostra que han aconseguit la categoria d'illustres amb la ploma a les mans. Abans de conèixer el Rovira Virgili orador que és revelà a les masses catalanistes en la campanya electoral d'Acció Catalana de 1922, el gran historiador català gaudia ja d'un prestigi periodístic enorme.

En Rovira poseix condicions necessàries per ésser un gran escriptor periodístic: claredat, precisió, elegància. Sovint posa en els seus articles aquella flama de passió d'entusiasme que els dona vida, que els fa gloriós, que emociona. Quan durant la dictadura, escrivi els inoblidables editorials de la « La Publicitat », la seva paraula escrita fou l'evangeli de les joventuts catalanes de l'època.

— Has llegit l'article d'En Rovira?

— Que es bo!... L'editorial passava de mà en mà, tothom el comentava, tots coincidien a reconèixer que l'autor havia interpretat justament l'opinió general respecte l'assumpte que tractava.

Després, la República i l'Estatut feran d'En Rovira Virgili un dels polítics de més prestigi de Catalunya. Les seves intervencions parlamentàries eren sempre saboroses; els seus estudis sobre els problemes culturals atinats i profunds. Però En Rovira Virgili, l'il·lustre Rovira que nosaltres més estimem, és el Rovira de la ploma a les mans, el Rovira escriptor, l'editorialista i el pensador polític de La Publicitat i La Nau.

I és justament aquest Rovira, el que avui honora FOC NOU. Els nostres lectors d'adonaran de seguida que les seves manifestacions sobre els problemes més candents del moment actual han sortit no solament d'un gran patriota i d'un gran pensador, sino d'un dels millors escriptors polítics de Catalunya.

I va d'interviú :
— Com veieu l'esdevenidor de la nostra pàtria? — hem preguntat a Rovira Virgili.

— Crec que no trigarèrem molt a tornar als dos palaus històrics de la nostra llibertat restaurada : el de la Generalitat i el de la Ciutatella, el del Govern català i el del Parlament català.

Per quins camins hi tornarem? No ho sé del cert. Ningú no ho sap encara, si no és algun endevinaire. La tria no depèn totalment de nosaltres, catalans. Però des d'ara dic que el camí millor és aquell pel qual tots e's catalans poguem anar plegats. I si l'anar plegats no fos possible, caldria tanmateix que ens retrobéssim en el punt d'arribada : la llibertat.

Les condicions immediates del restabliment autònom han d'ésser, al meu entendre, aquestes :

- a) Aplegament dels patriotes catalans — els arre'lats i els exiliats — entorn del President Iria i del Govern Provisional que constitueixi.
- b) Adopció, per part d'aquest Govern, d'un programa comú — concret i complet — prèviament estructurat.
- c) Esforç enèrgic i serè per a assegurar des de bon principi el respecte general a la legalitat restablerta.
- d) Encarrilament per vies democràtiques i jurídiques de tots els problemes que es plantegin.
- e) Utilització íntegra de les facultats contingudes dins l'Estatut d'Autonomia de 1932, de manera que desapareguin tot seguit les minves que va sofrir per defectes d'aplicació, especialment en procedir-se als tràspassos.
- f) Preparació i celebració d'unes

eleccions generals catalanes que siguin clars i netes.

Un cop el nostre poble hagi elegit lliurement els seus representants, tots els partits i totes les classes han d'acceptar, respectar i ajudar el nou Parlament, el nou President i el nou Govern.

— Que opineu sobre la formació d'un Bloc genuïnament català?

— Us contaria copiant un paràgraf d'una nota que, a començaments del passat mes de Setembre, vaig presentar als meus companys del Consell d'Esquerres Republicanes de Catalunya :

« Caldria constituir el Front Democràtic Català a base dels grups polítics i socials. Els partits republicans nacionals s'hi podrien presentar ja aplegats en conjunció (prelucidi del futur Partit Republicà de Catalunya). Tractar amb les forces democràtiques espanyoles hauria d'ésser cosa del Front Català, i no dels partits i grups isolats. »

— Us plau FOC NOU i creieu la seva tasca útil a la nostra causa?

— Em plau i força. Com podria no plaurè'm si des del seu primer número he vist que, per la ideologia i per la terminologia, és plenament català nacional?

Es altament útil la tasca de fer present, en l'exili, la pàtria llunyana, sempre enyorada, no oblidada mai. Es altament útil la tasca de donar un portaveu de preu abast als catalans exiliats a França. Un periòdic llegit per tots, és la llar espiritual de tots.

— Quin és el vostre pensament sobre l'obra a fer per a la reconstrucció de la pàtria?

— Maurras ha dit : « Primer de tot, Nació ». Jo dic : « Primer de tot, País ». De la Nació surten la política nacional, la cultura nacional, el treball i la riquesa nacionals.

Per a nosaltres, catalans, el primer de tot és Catalunya. La reconstrucció de Catalunya ha d'ésser l'obra cabdal dels catalans d'avui.

En reconstruir altra vegada la nostra pàtria, tantes vegades destruïda en el curs de la seva història, hem de donar-li fonaments amples, profunds i sòlids, a fi de que no vngui una nova destrucció. Aquell segle mateix els catalans van construir la Mancomunitat, i al cap de deu anys va destruir-la una dictadura espanyola; vam construir després la Generalitat, i va destruir-la al cap de vuit anys una altra dictadura espanyola. La reconstrucció del demà ha d'ésser feta de tal manera que, en allò que és humanament possible, l'edifici català no depengui de les fluctuacions i dels trasbalsos polítics i socials d'Espanya. Quan, en un esdevenidor no massa allunyat, vingui l'hora d'organitzar definitivament Europa, la millor solució per als pobles de la península Ibèrica serà la de formar part de la Unió o Federació europea, cadascun amb la seva pròpia personalitat i en igualtat de condicions. El federalisme europeu, més que el federalisme hispànic o ibèric, ajuntaria en una convivència germanívola i fecunda les quatre nacions de la península : Castella, Portugal, Catalunya i Euscadi. Totes quatre serien aleshores d'una mateixa col·lectivitat continental i es trobarien orgànicament enllaçades. Totes quatre seuri en el mateix rengle. Cadascuna seria senyora d'ella mateixa, i cap no seria serventa d'una altra.

Heu-vos aci la fórmula política que, en el seu dia, pot proposar Catalunya als altres pobles peninsulars.

Moltes coses cal restaurar a la nostra pàtria, creixement trepitjades pels dominadors. I entre aquestes coses n'hi ha una de cabdal que hem de restaurar des d'ara i que ja no haviem de permetre que s'esclipsés el pensament polític català. Pel pensament ha d'ésser gran la pàtria Catalunya.

Regraciem el nostre admirat i bon veïgüer interlocutor per aquestes interessantíssimes manifestacions, doblement valorades pel moment en què vuen la llum pública i perquè emanen de l'home al qual el president Iria ha confiat l'encàrrec de formació del Consell Nacional de Catalunya.

Domenec de BELLMUNT.

ELS QUE NO TORNARAN A LA PATRIA

JAUME SERRA HUNTER

Per via indirecta, pel Febrer d'enguany, ens arribà la nova de la mort a Mèxic (capital) de Jaume Serra Hunter, antic rector de la Universitat de Barcelona, i vicepresident que fou del Parlament de Catalunya; rebé sepultura el dia 8 de Desembre del 1943. Nasqué a Manresa, fill d'un català i d'una irlandesa. Estudià amb llum i exercí l'ensenyament privat a Barcelona mateix. Més tard fou catedràtic d'un Institut a Galícia, feu oposicions a la càtedra de Lògica de Madrid amb Julià Besteiro, i pel 1912, obtingué la càtedra d'Història de la Filosofia a la Facultat de Lletres de Barcelona. La seva tasca a la càtedra fou fecundíssima, especialment com a desportador de vocacions entre la joventut; hom pot dir, sense témer error, que tots els que tots els que han ensenyat o fet filosofia a casa nostra, li deuen llur formació inicial i llur vocació. Un poc eclèctic en Filosofia, com a bon historiador del pensament humà, excel·lí en la tasca crítica i dedicada a Llorens i Barba, i a Ramon Turro estudis ben notables. Era membre de l'Institut d'Estudis Catalans, i durant els anys que visqué exiliat a Tolosa, abans de partir cap a Mèxic, fou membre del Consell de la Fundació Ramon Lull i del Consell assessor del president Companys fins a l'armistici.

(Segueix pag. 2)

ELS QUE NO TORNARAN A LA PATRIA

(Continuació) L'administració que conservava Mossén Salvat, el policia no fou gentil amb ell, el relegà en residència assignada a Le Mans, i després unes setmanes al camp del Récébédou: solament tenia una preocupació, els seus arxius i llibres dipositats al local del seu seminari a l'Universitat de Barcelona, que sembla no s'han perdut, i la seva producció en els tres anys de residència a Tolosa,

JAUME AGUADÉ MIRO

A Mèxic també morí Jaume Agudé Miro, metge i escriptor, batlle que fou de Barcelona l'any 1931, i ministre de la República en 1937-38. Pel nostre record, Jaume Agudé fou i serà sempre l'estudiant intel·ligent i una mica bohemí, al qual vàrem llicenciar en les nostres primeries de professor, quora els minyons que finien llurs estudis eren gaire bé de la nostra mateixa edat. Després va exercir la professió en una barrada popular de Barcelona, organitzà una editorial de Medicina en català que publicà més d'un centenar de llibres en deu anys, alguns en segona i tercera edició, heroiàticament veritable, tots d'autors catalans, síntesi de la nostra Medicina en aquest primer terç del segle. Després feu política i conspirà, fou

ministre i fou un de tants exiliats. Vull recordar la seva llar acollidora de la rue d'Odessa a Paris, en ple Montparnasse, on semblava tornar a viure la seva joventut agitada i atzarosa de estudiant reusenenc. La mort l'haurà privat del goig de veure reviuire la seva col·lecció d'edicions de medicina en català, i de continuar els seus estudis sobre els metges del Renaixement francès i alemany, especialment sobre Paracelsus i la disputa de l'anímoni a la Facultat de Paris del segle XVII. Però l'obra feta resta sempre, i l'Editorial Arnaú de Vilanova, ben personal d'Agudé, no solament resta, sino que àdhuc viurà, com a estorç el més gran que hom ha fet en pro de la llengua catalana en els estudis de Medicina.

PERE COROMINES MONTANYA

Morí a Buenos Aires, als pocs dies d'arribar-hi, Pere Coromines i Montanya l'any 1940. Valetudinari, afectat d'una greu lesió nerviosa desde l'any 1938, deixa la seva plàcida residència de Paris i s'embarca, volat dels seus: encara, en creuar la línia, l'emociona la vista del cel austral i saluda les constel·lacions que veia per primera volta en una oda catalana ben reixida. No repetirem el que tothom sab de la seva joventut atormentada, la seva maduresa d'economista els seus èxits i fracassos com a polític, la seva valentia durant els anys de guerra, fins que la malaltia el vencé. Solament esmentarem un llibre seu, en castella, publicat cap al 1913, veritable joell que és un estudi de psicologia col·lectiva del poble castellà d'una penetració inigualada. « El sentimiento de la riqueza en Castilla ». Una traducció del tal llibre contribuiria molt a una veritable coneixença de la diferencia mes vistenta en llurs maneres de concebre el món dels dos pobles capdals de la península, deixalles de nomadisme l'un, ben sedentari l'altre, tal com Coromines els veu al seu escrit. La resta de l'obra literària ben coneguda al nostre país i ben apreciada, faria ella tota sola una

justa anomenada a qualsevol autor. Fou membre de l'Institut d'Estudis catalans desde la fundació i durant els anys de guerra civil, president del Consell d'Estat de la República: el seu enterrament a Buenos Aires fou una manifestació de dol i d'esperança en l'avenir, desacomunada a la gran urbs del Plata.

Com a final, dedicarem un breu recort a les dames exilades mortes en terres occitanes; deixarem llur país i llurs cases per acompanyar marits i fills cap a un exili que evidentment elles no merxien: sofriren doblement de les propies penes i de les dels familiars; mes delícades de cos i d'esperit, pagaren amb la vida les privacions i els esforços per refer a l'exili les llars tant amades. La senyora Rovira i Virgili a Montpel·lier, la de Buen a Banyuls, les senyores Solanes, Pradal, Quintana, Bellido i tantes altres a Tolosa, mortes en plena joventut, en florida vellesa, o madures ja pero quant encara es podia esperar que veurien el retorn a la terra natal, mereixien totes un recort emocionat en aquests dies de dol i d'esperança.

AGUSTI CASTELLÀ Edicions « Foc Nou »

El dia 26 d'Octubre prop-passat a primeres hores del matí, va venir un bon amic a comunicarme la dolorosa i fatal nova de que Agustí Castellà s'havia mort. « Es possible? — val respondre afectat per la notícia. — Si; va morir mentre esperava el seu torn per a ésser visitat pel metge; i va morir sobtadament, víctima d'una hemorragia interna. »

Qui era Castellà? Un refugiat més? no, la seva senzillesa i bondat el feien passar desapercebut, i és per això que voldriem fer ressaltar la seva personalitat política i social, perquè tothom sapiga qui era en vida el nostre malhaurat amic i compatriota.

Castellà era un íntim amic dels grans lluitadors i líders de l'anarcosindicalisme, Salvador Seguí i Angel Pastanyà. En companyia d'ells va participar a la creació de l'organització obrera Confederació Nacional de Treball, en la qual va desenvolupar una gran activitat. Era un gran organitzador, un honest comerciant i bon periodista. En diverses èpoques havia estat redactor de « Solidaridad Obrera ». La seva ploma fàcil i el seu gran cor, es reflectaven en les seves conferències i articles i arribaven a l'ànima de la classe treballadora. Exercí també el càrrec de President de la Indústria del Taxi, guanyant-se la simpatia i la confiança de tots els obrers d'aquesta indústria.

A l'adveniment de la República, sense perdre la seva fe ni les conviccions en la qüestió social, es va llençar a la política ingressant a Esquerres Republicanes de Catalunya i

Es notifica a totes les persones que ens han demanat fotografies del President Companys, que n'envii el seu nom i adreça a « Foc Nou », 48, rue de Metz, especificant el nombre de fotos que desitgin i enviant el seu import al nostre compte Xic Postal.

Recomanem també a tots aquells que es vulguin subscriure, a la Biografia del President, que ho facin desseguida. Les demandes son cada dia mes nombroses i el tiratge és limitat.

actuant com a militant al Casino del Poblet del carrer de Valencia, a Barcelona.

En els anys de guerra exercí diversos càrrecs demostrant en tots els la seva competència i la seva fe en la victòria. Alcalde Comissari d'Espinelles, es guanyà la simpatia i la confiança de tot el poble pel seu esperit d'honradesa i sacrifici.

A l'exili ha portat una vida austera, treballant de barber per a guanyar-se el pa per a ell i els seus familiars. Dos dies abans de morir va venir a la nostra Secretària d'E. R. C. i varem parlar extensament sobre la política en general i de casa nostra en particular, i del possible retorn a la Patria.

Castellà era optimista. Que reposi en pau mentre nosaltres procurem seguir el seu exemple i enviem el nostre més sentit condol a la seva companya Teresa i a la seva estimada filla.

V. VITALLER.

REFLEXIONS d'un Catalanista

Destinatari i predestinat per Eugeni XAMMAR

A Paris, un Consell Nacional d'Escriptors ha establert la llista dels escriptors indignes. S'entén per escriptors indignes aquells que, per haver col·laborat amb l'enemic, han de quedar exclosos, temporals i definitivament, de tot contacte professional amb els escriptors dignes. S'entén per escriptors dignes els que han refusat llur col·laboració a l'enemic.

Quan a Catalunya es fa aquesta mateixa feina (necessària, inevitable) caldrà distingir entre dues categories d'escriptors: els destinataris i els predestinats. Els destinataris són, com el seu nom ho indica, els redactors de « Destino ». Els predestinats són, com el seu nom indica, aquells escriptors dels quals pot dir-se que per feblesa de caràcter, estaven predestinats a quedar malament.

Ho proclamem avergonyit i ho denunciem amb el fàstic al cor perquè fet i fet es tracta d'un escamot de catalans de la meua professió: el setmanari « Destino » que des de fa cinc anys es publica a Barcelona ofereix un cas de buidesa i d'enviament que enlloc del món no ha tingut ni té parí. Al costat d'aquest siristre « Destino », els periòdics que han fet a França d'òrgans públics de la traïció, una « Gerbe », un « Je suis Partout », prenen figura de publicacions honestes i recomanables. A tots els països que han viscut sota l'ocupació alemanya dotzenes de fulls impresos s'han posat al servei de l'enemic, a França, com a Bèlgica, a Itàlia com a Holanda, a Noruega, a Polònia, a Bòhèmia, a Dinamarca, a tot arreu. Ha catat, a tot arreu, la gran primavera de la venalitat i del servilisme. Les flors més pudentes d'aquesta primavera han florit a Catalunya.

Els destinataris son gent de la pitjor mena, pero no son gent de qualsevol mena. Son, al contrari, gent molt distingida. El que ells han fet no ho ha fet ningú més al món. A França, a Noruega, a Holanda, a Bèlgica, els escriptors a sou de l'enemic han conservat la seva llengua. A Catalunya no. La primera operació dels destinataris, abans de cobrar la primera mesada, va ésser ficar la llengua al c... de l'enemic. Després, per una modica retribució, els destinataris van abandonar que els catalans son un poble i que Catalunya és una Nació.

Els destinataris no tenen ni llengua ni patria. Han adoptat la llengua i la patria de l'enemic i a canvi d'això l'enemic els deixa acostar al bogit i els permet escriure — en castella. Fa cinc anys que disfruten els destinataris. Han pres Catalunya per una pista de circ. Surt cada setmana a divertir el públic, pero només es diverteixen ells i encara no sempre. Ignacio Agustí, cupletista del patriotisme espanyol; hermanos Nadal, contorsionistes; Manuel Brunet, nigromàntic; Josep Pla, Augusto de la compañía, l'home que surt de quatre grapes amb la cara enfarinada i rep bufetades ficticies de Solidaridad Nacional, mentre a les presons de Catalunya els patriotes catalans reben garrotades efectives de la policia espanyola... us va divertir gaire la lectura del procés de Georges Sureau?

Els predestinats son gent d'una altre mena. Quan tornarem a Catalunya els destinataris seran introbables, pero els predestinats ens sortiran a rebre amb els braços oberts, i la cua entre cames. Serà impossible trovar a les llibreries ni un trist exemplar de « El Camino Azul ». A les terrasses dels cafès er. Josep M. de Segarra recitarà cants senyors de la traducció catalana de La Divina Comèdia. En Carles Soldevila demanarà el seu reingrés a l'Associació d'Amics de l'Unio Soviètica, oferirà als editors una traducció catalana del seu llibre sobre Paris, espurnat, naturalment, del capitol sobre l'entrada dels alemanys a la capital de França, i no voldrà parlar castella ni als ànars del Rotary Club. El doctor Rois y Reventos tornarà a escriure novel·les en català amb el pseudònim de Roig i Reventos. En Josep M. Folc i Torres imatge vivent de l'ignoscència, és passejarà per la Rambla amb un pomell de joventut a cada mà i un vell número del Patxet clavat a l'esquena com una llufa.

A tots ells els demanarè, per respecte a Catalunya, vint anys i un dia de silenci.

Eugeni XAMMAR.

LLEGIU
Feu Llegir
Foc Nou

Manifest d'Accio Catalana Republicana

Es que signen, afiliats tots ells a Accio Catalana Republicana, amb residència a Tolosa del Llenguadoc, fan pública la següent declaració per tal de requerir l'adhessió de tots els elements del partit residents a França, que hi manifestin llur conformitat, i convocar-los després a una Assamblea general del Partit.

Reunim els amics de Tolosa de Llenguadoc pertanyents a Accio Catalana Republicana, manifestem llur voluntat de veure reconstituït el Partit per tal de fer-lo apte per a la participació en el govern del país. I a tal efecte acordeu ratificar llur confiança a l'ideari d'Accio Catalana Republicana i llur confiança en els seus homes representatius, el primer de tots, el seu President Sr. Lluís Nicolau d'Ower.

CATALUNYA

Fidel als seus principis liberals democràtics i de catalanisme polític nacional, A.C.R. manifesta la seva voluntat de veure restablerta la vida autònoma de Catalunya fixada jurídicament en l'Estatut de 1932 amb totes les seves facultats i possibilitats d'ampliació i regida interiorment pel President interí de la Generalitat, Honorable Sr. Josep Irla i Bosch, per mitjà del Consell Provisional fins que unes eleccions normalitzin i encarrilin el governament del país.

Adrega el seu respectuos homenatge al President de Catalunya i l'assigura de la seva adhesió i del seu sosteniment en la tasca de preparar les vies legals de la reconstrucció de la Patria, felicitar-lo per la seva iniciativa de formació d'un Consell Nacional que aplegui, sota la seva alta representació, homes solvents de totes les forces democràtiques i socials catalanes.

Quant a l'esdevenidor polític de Catalunya, entén que cal enterrar per sempre procediments caducs de capelleta i d'amor propi i exclusivisme de Partit, que cal desterrar del nostre costum polític tota violència de procediments o de llenguatge i fer de la civilitat el clima de les lluites polítiques a venir, i que, per aconseguir-ho, amb un sol pensament la grandor i llibertat del país, conjugada sempre en la llibertat i el benestar dels seus ciutadans, cal enfocar la creació d'un gran moviment nacional democràtic i d'esquerra social, nou, solid i diafan de principis i d'intencions, que aixequi la bandera de la renovació catalana en tots els seus aspectes.

Creu que cal pensar ja des d'ara en la vida espiritual de Catalunya en la seva reconstrucció cultural, en la defensa intransigent de la llengua i en un pla ampli i vigoros de renovació espiritual de la Patria.

Tributa un homenatge fervoros de simpatia i enyorament als màrtirs catalans de la nostra causa, des del President Companys, al català més humil afusellat pels feixistes o mort a l'exili, així com a aquells altres que sofreixen deportació a Alemanya o que encara son en les presons falangistes.

Manifesta la seva fraternal i amical simpatia als pobles base i gal·lec i als seus germans de parla catalana de València i Mallorca, amb tots els quals creu necessari d'establir relacions de mutu ajut i de defensa.

EL PLE D'E. R. C. al Tarn i Garona

Amb gran entusiasme i nutrida assistència tingué lloc a Montauban, el dia 29 d'octubre l'Assamblea de militants del departament de Tarn i Garona, presidida pel Sr. Duran i Guàrdia, acompanyat dels Srs. Marcet i Serra.

Després d'un breu parlament del Sr. President donant compte de les gestions del Comitè d'organització es passa al nomenament del Comitè Departamental. Unanimitament elegit, es compon com segueix:

- President: Sr. Francesc Marcet;
- vice-president: Sr. Duran i Guàrdia;
- secretari: Sr. Ramon Verdaguier Sala;
- vice-secretari: Sr. Josep Balle;
- tresorer: Sr. Fermí Gramau;
- comptador: Sr. Emili Serra;
- delegat de Joventuts: Pau Planelles;
- delegat de Propaganda: Antoni Majoral;
- delegat d'Ajut Català: Joan Basagaña.

El Sr. Martí Barrera, que havia anunciat la seva participació per a informar com a element del Directori del partit d'Esquerres Republicanes de Catalunya, no pogué assistir a l'assamblea, restant al darrer moment per afers de més importància. El Sr. Vitaller, però, en ex-

LES RELACIONS AMB ESPANYA
Es declararà partidaria del restabliment de la legalitat republicana a Espanya segons la base de la vida constitucional del 1931 interrompuda per l'aixecament feixista del 19 de juliol del 1936, que obligà a improvisar mesures de defensa, de la comunitat per a evitar el seu esfondrament, i a tal efecte entén que una entesa genuïnament catalana de Partits nacionals i de forces sindicals catalanes, pot com a tal, sostenir contactes, establir ajuts o mantenir relacions amb els organismes republicans espanyols que mereixen garanties de solvència democràtica i de lleialtat a Catalunya. I en el cas que el Bloc Nacional Català deixi que els partits catalanistes han de tenir representació a la Junta Espanyola de Lliberació, Accio Catalana Republicana ha d'ésser hi amb representació pròpia i independent.

LA NOSTRA POSICIO DE CARA A FRANÇA I ALS ALIATS

Saluda als gloriosos exèrcits aliats i al Govern Provisional de la República Francesa i el regradia de la seva liberal hospitalitat d'avui, tot assegurant-li que en llur actuació, els homes d'A.C.R. s'inhibiran respectuosament en les qüestions de la política interior del país, i que no perturbaran en cap manera la marxa de la política europea dels Aliats.

LES RELACIONS D'A.C.R. AMB ELS ALTRES PARTITS I ORGANITZACIONS

Creu que passat definitivament el període de clandestinitat per el que fa a l'activitat de Partits fora d'Espanya, aquests han d'actuar de una manera absolutament clara, sense equívocs de cap mena, i que el nom de cap Partit no ha d'ésser invocat per a cap acció política personal de l'ordre que sigui, si no va avalat per una delegació taxativa.

LA CARTA DE L'ATLANTIC I LES SET PREGUNTES DE M. CHURCHILL

Manifesta en fi, la seva disconformitat amb tot procediment de violència o coacció, creu que el Comitè de Londres satisfarà les aspiracions de Catalunya d'acord amb el contingut de la carta de l'Atlàntic i propugnem com a garantia part de Catalunya, la resposta afirmativa a les set preguntes de M. Churchill al poble italià, publicades a Londres en data 29 d'Agost d'aquest any.

PER AL REAGRUPAMENT DEL PARTIT

Els elements d'Accio Catalana Republicana de Tolosa de Llenguadoc que siguen la present declaració, es complauen en fer-la pública i a recabar l'adhessió a la mateixa de tots els afiliats del Partit residents en terres Franceses per tal de poder arribar, de comú acord, i amb uns acords de principi a la celebració d'una assemblea de reagrupament d'Accio Catalana Republicana a França.

Jesus M. Bellido; Domènec de Bellmunt; Rafael Candel i Vila; Angel Ferran; J. Ferrer Aymar; Pere Gallardo; Joan Sangres; Josep Torrents.

Els afiliats a Accio Catalana Republicana son pregats de trametre llurs adhesions a J. Ferrer Aymar, 8, rue de la Trinité, Toulouse.

plícita i afortunada peroració ens explica els motius de l'absència del Sr. Martí Barrera, i extenent-se en atinades consideracions sobre les tasques i responsabilitats del partit, arriba a la conclusió de que ara mes que mai ens devem llois a la disciplina i a la prudència, ja que apartar-nos d'aquestes consignes fora un tort que fer... no solament al partit, si no a la nostra aimada Catalunya que ja obra els braços per acollir-nos.

Apaivagades les aprobacions dels assistents a l'exposició, feta pel Sr. Vitaller, el Sr. Duran llegí diverses proposicions que foren aprovades per unanimitat, entre elles una d'adhessió al President Irla.

I finalment, com a corol·lari del sentit huma i digne de les aspiracions dels assembleistes, es guarda un emocionat minut de silenci per aquells, que, com el malaguanyat Companys, doneren amb llur sang, una consigna: Catalunya.

Per lo que fa referència al partit, els militants son pregats d'adreçar-se al company Verdaguier, rue de Palisse, Montauban.

NOTICIARI

Intel·ligència i Compensació per JOAN SANS AMAT

CASAL CATALA DE MONTAUBAN

El passat diumenge, dia 5 del corrent tingué lloc la constitució del Casal Català de Montauban i del Tarn i Garona.

Davant la presència de més d'un centenar de catalans, es procedí a la discussió de l'Ordre del dia, que era el següent:

Lectura i aprovació dels Estatuts, Elecció de la Junta de Govern. Sugerències dels associats.

En un ambient de gran harmonia i d'alt sentiment de catalanitat, transcorregué l'Assamblea en la qual els catalans montaubansos i del Departament pogueren conèixer-se i fraternitzar.

La Junta de Govern quedà elegida de la següent forma:

President: Pau Gaynes; vice-president: Joseph Durán i Guardia; secretari: Baptista Xuriguera; comptador: Pau Planelles; tresorer: Pascual Munné; consellers: Joan Bonet, Enric Brufau, Ramon Figuerola i Rodolf Montserrat.

L'himne nacional de Catalunya fou escoltat dempeus i es feu un minut de silenci en memòria dels mariners catalans caiguts per la Pàtria. Com a fi de festa es ballaren sardanes.

CASAL CATALA DE BORDEUS

En l'Assamblea general celebrada diumenge darrer, dia 5, quedà constituït el Consell Directiu del Casal Català, de la fa-se següent:

President: Josep-M. Reig; vice-president: Josep Estrach; secretari: Joaquim Juanola; sots-secretari: Gabriel Raspall; tresorer: Maria Taverner; vocal 1r: Alexandre Manyà; vocal 2a: Alexandre Puig; vocal 3a: Angel Jimenez; vocal 4a: Josep Fabra; vocal 5a: Victor Rovira; vocal 6a: Isabel Beiro.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

El Directori d'E. R. C. posa en coneixement de tots els seus afiliats que ha posat a la venda la insignia oficial del Partit. A Toulouse, en trobareu al Secretariat Departamental, 48 carrer de Metz.

BAIXOS PIRENEUS

A la ciutat de Pau, el dia 29 d'Octubre del 1944, s'ha constituït el Consell Departamental d'E. R. C. als Baixos Pireneus de la forma següent:

President: Ramon Mateu i Juanpere; secretari: Eduard Cincas i Roca; tresorer: Joan Cervera i Bohigas.

Propaganda i Solidaritat: Pere Delcós; Brauli Nadal i Carroter.

Després de formar l'Assemblea del Consell, els assistents acordaren per unanimitat el següent:

Primer: Evocuem amb emoció intensa a tots els catalans caiguts per Catalunya, i per tots els que encara sofreixen la tirania de Franco;

Segon: Salutem atentament a l'honorable President de la Generalitat de Catalunya, Sr. Josep Irla, i desitgem encert en la tasca començada per el redreçament i grandesa de la nostra Pàtria;

Tercer: Treballar per al ressorgiment de l'anima catalana, per situar Catalunya en tot allò que té de dret i donar resso als problemes socials, emanats per una Justícia Social justa.

Adreçar la correspondència a: Ramon Mateu, 5, place Clemenceau, Pau (B.-P.).

ALTS PIRENEUS

Els militants d'Esquerra Republicana dels Alts Pireneus varen tenir a Tarbes l'Assamblea Departamental el dia 29 d'Octubre. Va donar-se compte de la Constitució de Grups d'Esquerra a Tarbes, Lourdes, Bagnères-de-Bigorre i Pierrefitte-Nestalas.

Es reunits feran prova de gran entusiasme i advocaren per la unitat i la disciplina del partit. Tot seguit va efigir-se el Consell Departamental que va quedar constituït de la següent manera:

President, Joaquim Mogas; secretari, Maria Cabos; tresorer, Antoni Solanilles; vocals, Maria Sole, Joan Divi, Miquel Pujol.

Delegat al Comitè de Relacions dels Partits Democràtics, Maria Sole; suplent, Maria Cabos.

Delegacions locals: Tarbes, Camil Reixach; Lourdes, Joan Divi; Bagnères-de-Bigorre, Maria Sole; Pierrefitte, Enric Clavel.

SAONE-ET-LOIRE

Es prega a tots els afiliats al Partit d'E. R. C. residents dins el Departament del Saone-et-Loire que es posin immediatament en relació amb el company Leandre Suau, 5, rue des Minimes, a Maçon (S.-et-L.) ja sigui personalment o bé per escrit, a fi d'informar-los, al mateix que fixar una data ulterior per celebrar una Assamblea per la constitució del Comitè Departamental de Saone-et-Loire.

GERS

Tots els militants d'E. R. C. que encara no hagin establert contacte amb el Partit cal que s'adreixin amb urgència a la Comissió Organitzadora d'E. R. C. al Gers. Café de Paris, L'Isle-Jourdain, per tal d'assistir a l'Assamblea Departamental que es celebrarà a Auch el proper dia 18, a les 2 de la tarda. El local on es celebrarà serà fixat ulteriorment.

UNA CONFERÈNCIA

Sota el tema « Passat, present i futur d'Esquerra Republicana de Catalunya » el nostre amic Hilari Salvado, donà una conferència a Nizan (Hérault) el passat dimecres dia primer. Després de detallar la tasca acomplerta per E. R. C. durant l'exili i sota el jou de la dominació alemanya, parlà de l'actual retrobament de tots els catalans identificats amb els ideals de l'Esquerra i del desvetllament entusiasta del Partit en terra de França. S'ocupà de les relacions del Partit amb els altres partits democràtics espanyols així com dels contactes tinguts amb els dirigents bascos. Propugna per la ràpida formació d'un front català que considera de necessitat imperiosa i acabà manifestant la seva confiança en l'evolució de Catalunya, guiada pel partit majoritari, l'Esquerra.

El conferenciant fou molt felicitat pels assistents a l'acte.

J. E. R. E. C.

Amb motiu de la reorganització de les J. E. R. E. C. del Departament de la Gironda, es prega a tots els militants d'adreçar-se al company Lluís Codina, 31, rue du Can-can, Bordèus, per assabentar-se d'assumples de gran interès per a les nostres joventuts.

ACCIO CATALANA REPUBLICANA

A Bordèus ha quedat constituïda la Delegació d'Acció Catalana Republicana i elegit el següent Consell Directiu:

President: Joan Prat; Secretari general: M. Taverner; de Propaganda: V. Amat; de Relacions: F. Prat.

NOTA PREGADA

Tots aquells que puguin tenir notícies de l'exiliat Manuèl Mas Ferrer, de Badalona, de uns 40 anys d'edat, internat al camp de Saint-Cyprien en els primers temps de l'exili, son pregats de comunicar-ho a aquesta Redaccio, 48, carrer de Metz, o bé a Pere Vigo, 2, rue Olie-Laprune, Jurançon, Pau (B.-P.). La família d'aquest company no ha sabut res més d'ell, des de els primers mesos de l'exili, quan es trobava internat a Saint-Cyprien, i quedarà altament agraïda a tota notícia que se li faci arribar.

AL MARGE D'UNA CONFERÈNCIA

La setmana passada es va celebrar a Tolosa una Conferència convocada per U. N. E. FOC NOU no hi va ésser convidat.

CRONICA DE BORDEUS

Organitzat per la Junta Espanyola de Liberació a Bordèus (G.A.R.E.), es celebrà diumenge passat, dia 29 d'Octubre, en el teatre d'Alhambra, amb assistència d'autoritats franceses, un gran miting. El més gran teatre de Bordèus era ple a vessar, i tingui's en compte que a la mateixa hora es celebrava un altre miting espanyol a carrer de l'U. N.

Després de moltes dificultats per tal de començar, per fi el President Sr. Lopez Melero obrí l'acte saludant a aquell públic feturosos descoltar veus autoritzades. Donà després la paraula al secretari general del partit socialista francès Mr. Guillet que fou molt aplaudit. Tot seguit inicià el parlament el company Idefonso del partit Llibertari.

Noves anades i vingudes, noves presions i s'acabà de nou amb una suspensió. Així ho manifestà el Sr. President recomanant la major serenitat i paciència. L'exterior de l'Alhambra plé de força pública pel manteniment de l'ordre. Era evidentíssim que l'Autoritat havia estat mal informada.

Es el segon acte que ha estat suspès a Bordèus en pocs dies.

L'acte d'homenatge de França als seus màrtirs ha constituït una desfílada de gent davant el « cenotafí » i el Monument als Morts.

Es espanyols aplegats sota les banderes i pancartes de la Junta Espanyola de Liberació, C.A.R.E., constituïren una gentada insospitada.

També hi desfílà una bona representació del Casal Català, amb la bandera barrada.

Des de llur aparició vine llegint Foc Nou amb vertader interès i a dir veritat em plau la manera edificant com enfoca els problemes específicament els d'ordre polític.

L'editorial que Foc Nou publicà en el n.º 8 corresponent al dia 28 d'octubre 1944, té per a mi tota la valor de un programa.

Recordo que fa anys el malaguanyat Albert Quintana de Leon, cap que fou de la minoria d'Esquerra Catalana en el Parlament Espanyol, em deia: « tinc el convenciment de que la humanitat es complica l'existència en buscar les solucions i fer-se-les difícils, quan precisament tot estriba en simplificar ».

Certament, els conflictes, per la mateixa raó de que ho son, no els hem de complicar mes. Hem de deixar que corrin el seu curs natural i sapiguer esperar sense promoure impacients aventures ni donar-nos a l'isterisme estèril.

I dic que aquella editorial es tot un programa, per la senzillatut de que estic ja fa temps convençut, que no hi ha altra fi lògica de Franco i el seu sistema, que esperar llur pròpia descomposició com a conseqüència de la desfeta en el món de les forces sostingudes pels règims nazifeixistes propugnadors i sostenidors a Espanya del cop d'Estat franquista.

Tot altre punt de mira, seria ingenuïtat o convencionalisme. Amb responsabilitat i solvència política i social, amb coneixement de la Història i dels sentiments del poble espanyol, ningú honoradament pot desviar la trajectòria que generació darrera generació ha anat elaborant i que a partir dels moments en que el poble espanyol ha gaudit de garanties constitucionals i llibertat, s'ha sapigut plasmar donant-se les Institucions i Organitzacions que progressivament s'han conduït a una de les més florelents etapes propícies a les desenvolupament polític, social, econòmic i cultural.

FOC NOU ES EL VOSTRE SETMANARI

Per present avís es notifica a tots els militants E. R. C. residents en el departament de la Gironda i de departaments limítrofs, la celebració del Prè Departamental d'Esquerra Republicana de Catalunya, que tindrà lloc el diumenge dia 19 del corrent a les tres de la tarda en el local social del Partit Radical i Radical Socialista Francès, café de Tourny, aïses de Tourny, 37, Bordèus, amb el següent ordre del dia:

Exposició del President del Consell Departamental sobre l'actuació portada a terme fins a la data; ;
Raport d'un representant del Consell Directiu del partit sobre política general;

Elecció del Consell Departamental definitiu;
Proposicions, precs i preguntes.
Bordèus, novembre del 1944.

Es per això que sorgí Franco, és per això que les forces al servei de la regressió i del privilegi agrediren la nostra segona República.

El nostre deure es doncs, defensar-la. Som els que tenim la confiança del poble espanyol manifestada lliurement i sobiranament per la seva pròpia voluntat. Franco, es l'usurpador del Poder Public legalment constituït. Com hem doncs de defensar la República Espanyola enderrocada per Franco ajudat per el nazi-feixisme internacional?

Simplement, mantenint en l'exili, com es mantenen dintre d'Espanya en la clandestinitat, el foc sagrat de totes les nostres Institucions, Organitzacions i Partits Polítics, fent que els nostres representants qualificats i legítims reivindicuin de les Nacions Aliades que lluiten per la llibertat i la democràcia del món, els Drets que ens foren arrebatats per la força. Tot en la vida segueix una continuïtat i el Dret i la raó no es poden estroncari. La vida de la República Espanyola no pot quedar víctima per cap prejudici polític internacional que, a més d'esser paradoxal seria el símptoma de una debilitat moral que faria frontollar els conceptes mes elevats i sòlids de l'idealisme i del futurisme.

No. No crec que aital fenomen es produeixi. Crec fermament que, d'acord amb els principis de la carta de l'Atlàntic i amb tots els fonamentals conceptes del Dret, la Democràcia i la Llibertat pels quals es baten les Nacions Aliades, la República Espanyola que va ésser la primera nació que es baté dignament contra el nazi-feixisme internacional, no pot ésser sacrificada, vilipendiada ni vulerada.

Les Nacions Aliades no poden repudiar res a la República Espanyola que significui deslleialtat o traïció a les mes preuades essències de Democràcia i Llibertat que amb tanta abnegació i sacrifici va defensar, ofrenant la vida de un milió de llurs fills mes selectes en holocaust a tant elevades concepcions.

Les Nacions Aliades no poden menyspreuar el calvari digníssim dels republicans espanyols exiliats arreu del món per mantenir llurs principis immutables. Al contrari, les Nacions Aliades, especialment les Ibero-Americanes i les hispanofíles, que saben o tenen la obligació de saber-ho quin és el pols del poble espanyol i quina la influència que ha de tenir en el futur internacional la espiritualitat de la concentració de les forces que formaven en el Front Popular Espanyol, es de creure tinguin el desig de restaurar a la plenitud de les seves funcions constitucionals del 1931 la República Espanyola i llurs legítims mandataris.

Totes les disciplines a seguir si no van encaminades a aconseguir aquest reconeixement de la part de les Democràcies aliades, no tindran altre resso que el d'èsser un platonisme vergonyant.

Cal fer-nos respectar i valoritzar les nostres legítimes representacions, apartant-nos de tota altre empresa que no reposi en la mes elemental lògica i sentit comú.

Lluís Companys

la seva vida
la seva obra
la seva mort
gloriosa
per Domènec de Belmunt

Subscripció a l'exemplar, 50 frs a trametre al compte de xecs particulars « FOC NOU, Toulouse, C.C.P. 377.32 », fent-hi constar l'adreça completa i clara de l'expedidor, i al dors la indicació « Biografia Companys »

Sovint En Seguí i En Companys, catalaníssims tots dos sense ésser catalanistes, es planyien que a Catalunya el mot « catalanista » portés sempre la representació de la burgesia i del capitalisme català. El moviment social avançava en un sentit oposat i gràcies al contingut revolucionari de la Lliga o a la indiferència dels altres nuclis catalanistes pels problemes socials, les masses obreres arribaven a considerar el catalanisme com un enemic. Qui més explotà aquest estat de coses amb una demagogia que féu les delícies del Paral·lel durant una colla d'anys, foren En Lerroux i el « Milianu ». Però les masses obreres veieren aviat el llautó del lerrouxiisme i abandonaren el gran demagog de las « noviciias » per organitzar-se solidament.

Les hostilitats socials agudes s'iniciaren en acabar-se la guerra, quan els capitalistes milionaris, els nous rics de la gran guerra, i els grans burgesos de la patronal, feren el sord a les reivindicacions obreres catalanes. Feia molts anys que En Seguí i En Layret anaven cada nit al domicili d'en Companys, al 95 del carrer de Sepúlveda. Discutien de periodisme, de política, de qüestions socials, o de literatura. Durant l'època febril 1917-1919 en què les bandes del baró de Koenig i el pistolisme oficial a sou havien maculat de sang els carrers de Barcelona, aquestes reunions nocturnes a can Companys semblaven vetlles d'armes. Hi assistien altres homes que després foren assassinats com els propis Layret i Seguí. Sovint hi anaven l'Angel Pestanya, En Martí Barrera, En Potella, En Joan Casanoves. Les reunions del carrer de Sepúlveda van adquirir certa fama i als elements que hi assistiren d'una manera regular foren qualificats de « reformistes » pels sindicalistes avançats i àdhuc moltes vegades havien estat objecte de menaces i violències per part d'alguns elements irresponsables que, conscientment o involuntariament, feien el joc de l'enemic.

En finir aquest període, vers les ultimes setmanes de l'any 1919, Companys fou detingut junt amb En Seguí, En Martí Barrera, En Botella, l'Amador, fins a 40 lluitadors polítics o socials, quadres de combat barcelonins. Aquesta vegada els detinguts foren reclosos a la preso Model, prèvies les « explicacions » governatives i els « procediments » legals que eren de consuetud en temps de la monarquia.

Francesc Layret, quan En Companys era a la preso, no deixà d'anar-lo a veure cada dia, sense excepció. La seva toga de lletrat li obria les portes del locutori. Amb més motiu, doncs, havia de fer-ho aquesta vegada si tenim en compte que junt amb En Companys hi havien tres amics comuns, particularment En Seguí.

L'estona que En Layret era al locutori amb En Companys i amb el Noi la dedicaven a conspirar, a parlar de futures actuacions i àdhuc a projectar possibles candidatures. Francesc Layret tenia l'obsessió de convencer « El Noi » perquè actués obertament en política, però En

Seguí que es dalia per seguir aquells consells per entendre que des del Parlament podria realitzar una tasca més eficaç en pro dels interessos del proletariat català, es trobava lligat per la severa disciplina sindicalista a la qual s'havia de sotmetre.

A la preso cel·lular En Seguí ocupava una cel·la veïna de la d'en Companys i quan volien dialogaven a través del mur que els separava. Un dia, sobtadament, quan menys s'ho esperaven, els presos d'aquella fornada oïren la frase que feu estremir els captius:

« A punto con todo. »
Volia dir que calia preparar l'equipatge per a un trasllat.
El « Noi » digué a En Companys mentre baixaven, formats, cap al pati de la preso:

« O ens porten a Montjuïc o a un vaixell de guerra... »

Al pati els esperaven dos grans camions coberts de lona i una secció de la guàrdia civil comandada per un tinent. Abans de sortir al pati foren manillats de dos en dos i se'ls donà l'ordre de no parlar entre ells. En Lluís Companys anava de parella amb En Martí Barrera.

Foren carregats com a bens i transportats a una velocitat de cursa cap a la Porta de la Pau. En veure la mar tothom començà de fer-se una idea del que passaria. En Seguí ho havia endevinat, car allà al davant esperava un vaixell de guerra especialitzat en les funcions de preso política.

En baixar del camió els presos s'adonaren del luxe de precaucions adoptades pels autoritats. Només es veia policia i guàrdia civil. Ni una ànima ciutadana enllac.

En unes grans barques els presos foren traslladats a bord del vaixell de guerra « Giralda » i reclosos a la bodega amb quatre guàrdies civils per grup.

Un oficial de marina que havia conegut En Companys quan aquest havia estat detingut, dos anys abans, a Alvaro de Bazan, en veure'l pujar al vaixell manillat i alniat entre quaranta presos, s'avançà fins a ell i li estrenyí fortament les mans. En Companys no oblidà mai més aquell home que en aquelles circumstàncies donà una prova de valentia i dignitat cívica admirable.

En realitat cap dels presos no es pensava el que havia de succeir. La majoria es pensaven que el « Giralda » romandria al port de Barcelona fent de preso complementària i segura. Però, tot d'una, la remor de les màquines i l'hèlix els posà en guàrdia. El vaixell es posà en marxa mandrosament i sortí del port salpant en direcció desconeguda.

« Anem a Fernando Poo » — exclamaren uns,
« Anem a la Mola! » — contestà En Seguí.
I també ho endevinà. L'endemà a la nit, el « Giralda » arribava a Maho.

Les lletres i les Arts

El foc que tot ho abranda

per
J. PUIG-PUJADES

— I dós, mossèn Joan?, vol venir a passar la tarda a l'Estartit? — convidat en Felet.

— Que voldríeu que hi vingues a fer? — respongué el venerable beneficiat de Tarroella. — A casa esteu freds...

— Sí, però vora la mar sempre hi ha ventifol, i... demé... hi haurà sardanes...

— Ja és temptador!... — interrompé mossèn Joan.

— La cobla dels Peps!...

— Ma-oi! Ma-oi!

— I programa enter d'En Pep Ventura

— Deixa'm agafar el mantú...

— Deixis de mantús. Fa calor i no s'estilla... S'ha de modernitzar, reverendo...

— Sempre en tens una per dir!...

I el bon capellà emprengué l'excursió profundament satisfet i intimament alegre, car una de les poques coses que el feien sortir de polleguera era sentir sardanes i, d'elles, aquell relliar de la tenora que l'absorbia de les coses de la terra. Quan l'atzar el portava prop d'un d'aquells virtuoses de la tenora que, a la falso de l'avi Pep, sembla que s'hi adormin, mossèn Joan sentia tota la corpora regrada, perdia el món de vista, i tota la seva vida es sintetitzava en l'oida que canava detallant nota per nota, fins fer-li perdre els sentits. El seu amor envers les melodies expressades per la humana tenora, el portaven a aprendre aquest instrument, cosa per a ell força fàcil, car dominava el solfège com un mestre. Per això, quan el seu amic el convidà a anar a escoltar les sardanes a l'Estartit, no s'hi pensà gaire; i, si no ho acceptà immediatament, fou per aquells principis de bona educació infantil amb que solien ésser iniciats a la hipocresia social.

— Ja encabits a la taraneta, mossèn Joan, deixant-se traïr per la seva intima obsessió preguntà:

— I quines en tocaran, d'En Pep?

— « De bon matí », « Algú nota! », « Ric i ploro », « La capritosa », « Toc d'oració », « Per tu ploro... »

— Vols dir, que les tocaran?

— Estigu'n segur. El director de la cobla, que ha vingut al cas, m'he ha dit. Precisament, és aquesta diada, el Posit els ha exigit que totes fossin d'En Pep.

— Tira-peixet — exclamà mossèn Joan, mentre la seva mà picava de satisfacció damunt del gívoli d'En Pep, el seu amic. — Bona pensada! Se'l té ben oblidat, En Pep de la Tenora!

— Ja té raó, mossèn Joan, ja te rae! Sorrosament que de tant en tant fem ja pau — exclamà un altre company d'excursió.

Un llarg silenci reconcentrà els esperits: el de mossèn Joan no s'havia desviat gens del tema iniciat.

Passar la tarda en conversa amb l'avi Pep, quina delícia! I tots els encisos d'aquelles flors senzilles i humaníssimes de les velles sardanes creades amb saó de la nostra terra, totes aquelles melodies puríssimes nascudes afec del poble que tant es delectava amb el seu art, anaven passant per la seva memòria.

— Remo de noi! Fa temps que no l'he sentida, aquella de « Totes volen hereu... » — I mossèn Joan taral·lejava la melodia amb tota la passió d'un ver artista.

— Es maca!... — comentava l'amic.

— Què dius, maca? Magnífica! No en fan, ara, de tan boniques... Sí, ja sé que són més sàvies, més intel·ligents, més ben ferts... (no vull pas negar-ho; però, aquell enciso de pa mornu cuit al forn del mas, no el tenen pas, les que ara fan els joves.

— I aquella de *On son, on son, les oquetes?* — anava començant en Felet.

— Na me'n parllis!... I *Per tu ploro?* Mai no he pogut tocar la sense que els ulls se'm neguessin...

— Plora per mi, que per tu ploro... — I amb la seva veu de tenor, mossèn Joan anava cantant; la lletra del divi Maragall.

— Jo el sento sovint... — exclamà en Felet.

— No pas gaire sovint... Però de vegades se'm desperta una frisança, un neguit, un desig, abassegador d'oír aquelles dolces melodies de les

sardanes d'En Pep, que, si no pogués estrafier-les amb la neva i el gel, em ferriria.

— Ja li agraden, ja! — afirmà l'altre company.

— Si no sabessiu! Quantes vegades m'he nagut d'aguantar en sentir a.gun músic de seca fent malbe aquells sants meravellosos!...

Quan s'ato aquells cançons de la música, sense sentiments ni esperit, que se'ls heuen amb les sardanes d'En Pep, els bandjaria del cadafal... I es balladors? En veieu cada un que m'xeixeria — una vergassada!... Mira que atrevir-se a fer saltirons i fantasies acrobàtiques en les sardanes que s'han de ballar amb unció i respecte, com si hom fos a l'església! Quan ho veig, em fan, perdre els estrepis!...

Enraonant passaren l'estona, i quasi sense adonar-se'n es trobaren vora la mar a la plaça de l'Estartit.

Amb penes i treballs, en Felet, amb l'oncle, el cós, i mossèn Joan, després d'encabir la tartaneta a la quadra d'uns amics, cercaren lloc al voltant de les taules, sota el cobert de brucs i canyis que les protegia.

— Portades i emportades, per l'oreig s'obien les notes dels instruments que els músics de la cobla, a recés del sol, procuraven afinar llur estridència, germana de l'esclat de llum que sortia de la roent arena i del blau de la mar titllant d'argent, assolien una harmonia insoferta, formant un conjunt de sons i colors, cap de les quals no podia tirar res en cara de l'altra.

— Que prendrà, mossèn Joan? — demanà en Felet.

— No tino pas set; g'facies.

— Però, aquí, bé hem de prendre queicòm!... — insistí, amable, l'oncle.

— Teniu raó... Jo havia vingut solament a sentir sardanes. Però... bé, vaja!... prendré una marsinada.

— Bé; doncs jo faré altre tant. És músics enfilats en un escambell, assoliren el dalt del cadafal amb penes i treballs. Ells mateixos es pujaren les cadires, que es passaren de mà en mà. El cadafal, aixecat a l'ombra d'una casa de la platja, semblava sortir a prendre el sol a mesura que passava el temps. Arranjats tan bé com pogueren, els músics agafaren llurs instruments i feren aquelles escales que semblen un mostrari del que pot sortir de cada estre de fer soroll. Un moment de silenci, i la bella melodia de la *Totes volen hereu...* ferí l'espai.

Els ulls de mossèn Joan s'obrien com unes magraes, per a cloure's ben aviat en actitud d'ensomni a mesura que l'envala l'emoció i el seu cor saltironava sota la post del pit. Ara una, ara una altra, aviat les rotllanes s'anaren estenent fins arran de la mar per la conca de la platja.

Com li havia fugit, a mossèn Joan, aquella nyonya de l'arribada!

L'esguard dels seus ulls petits, incisius, corria de l'un indret a l'altre amb l'afany del qui tem no veure-ho tot abans no s'esvaeixi; el que admira.

Per a mossèn Joan els sardapistes d'ara no hi posaven l'ànima com en el seu temps. Abans — deia — els balladors no es concretaven a fer els curts i els llargs; abans — afirmava sentenciosament — els balladors de sardanes les balaven a consciència, hi posaven sentit i intenció. Per la manera com la puntejaven, com llurs mans s'estiraven o arrencaven, fins un sord hauria endevinat la melodia. Els balladors — insistia mossèn Joan — balaven amb unció i ple coneixement de causa, talment com si fossin al culte, davant de l'altar de la Pàtria.

A *Totes volen hereu...* seguí la sardana de *At quina nota!* i a aquesta *La capritosa*, i altres i altres, sempre d'En Pep.

A cada nova sardana l'exaltació de mossèn Joan augmentava. Ara ja no era en Felet, l'oncle i el cós, els qui compartien la joia del bon clerge; tots els de l'entorn de la seva taula s'havien convertit en res dels seus comentaris, celebrant les mostres d'aprovaçió atorgades a

les crítiques que en veu alta palesava mossèn Joan.

— No hi ha cor! Hi manca esperit! Aquesta gent tenen sang d'orxata! — exclamava el reverendo quan els balladors, ablanits per la calor, perdien el ritme, o el sol de plom fos els fermava les cames a terra. En el descans s'entaulà una discussió amb uns pescadors d'una taula veïna.

— Sembla que només hàgiu vingut a criticar!... — exclamà un d'ells.

— Es que cal ballar les sardanes d'En Pep posant-hi el cor i les cames — digué, com pregant, l'entusiasta mossèn Joan.

— Doncs, posi-s'hi vostè! — digué una veu.

— Si pogués!...

— Perque no vol.

— Si pogués... ja veurieu quina llico els donaria!

— Excuses de mal pagador.

— Excuses?

A tot això la cobla reprengué la tocada. L'encís virginal i abassegador a l'hora, de l'Arri. Moreu! creuà l'espai.

Doncs ara ho veureu — cridà mossèn Joan. I abans que en Felet pogués apalvagar-lo, el capellà es ficà a una rotllana, i repuntejà mestriolament la magnífica sardana d'En Pep.

A l'entorn de mossèn Joan es formà una rodona de gent, atreta per l'espectacle inusitat de veure un clerge ballant a plena plaça. La sorpresa ben tost s'esvala per a deixar lloc a l'admiraçió que aviat es palesava en els comentaris de lloa amb que era seguit el repunteig aciençat i just de mossèn Joan.

Quan la sardana finí, un esclat d'aplaudiments premià la gesta cordial portada a terme d'una falso digna i patriòtica pel nostre clerge.

— I què me'n diu? — escometé mossèn Joan al veí de taula.

— Que sou un gran home! Ho he de confessar... Amb capellans com vos es pot anar per tot arreu... Ha estat una sardana ballada com poques vegades s'haurà vist — digué noblement el veí.

— I això que la tenora no canta pas com hauria de cantar! — digué, entusiasmada, mossèn Joan.

— Doncs me sembla que es Peps ho han fet admirablement — afirmà rodonament un de la colla.

— Mare de Déu! — digué amb to de superioritat el capellà. — Si pogués fer-vos sentir la meua tenora...

— La vostra? I tocada per qui? — Pòtser us recordeu d'haver-la oïda al mateix Pep? — I una grossa riallada del veí posà fi a les seves bromes.

— Tocada per qui, diu? Doncs tocada per mi. I ja heu vist que quan dic una cosa puc provar-la.

— Vostè?

— Sí, jo.

— No serà pas avui!...

— Per què no?

— Deixi's ho correr, mossèn Joan! — exclamà en Felet intentant abassegar-lo.

La cobla afinava, quan mossèn Joan, no podent-se aguantar, cridà als músics:

— Quina va?

— Per tu ploro — digué un músic i repetiren altres veus.

— Doncs espereu-vos. — I, d'un salt, mossèn Joan s'enfilà per les botes al cadafal, i després d'uns mots al músic de la tenora, entre l'astorament dels altres de la cobla, agafà l'instrument, l'encarà al cel sota el sol de foc, i després d'un — Apa, no's! siguem-hi! — l'entusiasme capellà es posà a relliar, a peu dret, el *Per tu ploro*, amb tota la unció d'un devot en extasi. Can d'enyorança a l'amistat perduda! Cant robust, sentimental, rublet d'esperança en l'esdevenidor del fill que els companys no volgueren acceptar! Tota la tragèdia d'aquelles hores de la seva vida semblen des-cobrir-se en aquella magnífica sardana de l'avi Pep. Aquell « ve la Primavera, ve la Primavera », que té tota la fermesa d'una ascensió, i con devia perdre en el pit del seu autor com un esclat de la propra paternitat!

Aquella gràcia clàssica del *Per tu ploro* sortia de la tenora de mossèn Joan plena de mesura, tumultuosa i delicada a l'hora, plena d'enyorança i d'amor.

Les rotllanes que s'havien nuat de bell començament, resien paradès en oír l'esclat lluminós de la tenora rejuvenida per la fama patriòtica del bon capellà. Les mans es deslligaven davant l'espectacle del clerge,

PETITA ANTOLOGIA de poetes catalans

LA FONT DE L'AIGUA CLARA

(Aquesta poesia fou premiada amb una medalla de bronze en els Jocs Florals del Genet d'Or, de Perpinyà de l'any 1943.)

De la Font de l'Aigua Clara No t'en recordes, amor? Els meus ulls guarden encara La llum de la teva cara I el polsim dels cabells d'or,

Quatre roses mig gastades Eren els quatre graons. El doll de perles gemades Cantava dolces tonades Fent graciosos saltirons.

Es arbres, all, bondadosos, Ombrejants, plens de verdor, Eren amics generosos Amb els braços amorosos I perfums plens de frescor.

En una branca perduda Reflava un rossinyol. Tu miraves, — asseguda Damunt de l'herba moleda, — L'horitzo banyat de soí,

Jo t'explicava la vida I la nostra joventut, I la plana ben florida I el brau corcer sense brida I el fruit madur que ha caigut.

Jo t'explicava la rosa I la música que plau, I la mar tota calmosa, I el canç suau de l'alosa I la volta del cel blau.

Jo t'explicava el somriure I la dolcor de les meïs, I la fortuna de riure, I l'alegria de viure, I la nit plena d'estels.

Jo t'explicava les hores I el camí llure de fang I l'herba humil de les vores I la negror de les mores I la rojor de la sang.

T'explicava la proesa I la llum del sol naixent, I el gomi d'una Deesa I el plaer de l'ardidesa I la llibertat del vent...

Tu vares allargar els braços Cercant refugi en els meus. Els meus, eren tendres llacos I es movien, incapaços Cercant refugi en els teus.

En miraves concirosa I t'apropaves a mi... Señor de fulles de rosa I d'allàfrega ufanosa En l'encant d'aquell matí.

Et senties tan unida. Com no s'ha sentit ningú, I em deies, amorosida, Que jo fos la teva vida : La meua, series tu.

BAPTISTA XURIGUERA.

AMOR IDEAL

Quan vull viure només la meua vida Acluco les parpelles suadment, I del fons infinit del pensament Un amor ideal sento que em crida.

I sons i llum i un cel en plena calma Afalaguen manysacs el sentiment, I sense esforç, seguint l'impuls del vent, Ressegueixo els camins d'aquesta balma.

I no veig mai, cap marca de rencor, I sí, sovint, senyals d'intens dolor, Renovat al meu cor una ferida,

Les miro tristament, emocionat, Perquè, sofrint, reprenc humanitat I guanyo novament l'antiga vida.

Enric BRUPAU A POMPEU FABRA (En el seu 72 aniversari)

Sorgeixi el Verb de l'ombra on s'assua, Limpid com una joia esclada Que vos aneu polint perquè revaigui L'adoorida Pàtria.

Oh! Vos, l'Artífex de Paraules Vives! La maduresa ens portí enllà dels segles Tota la llum d'aquest forçat silenci De la mes Bella Pària.

I quan vingui la Llum per tots els Pobles Sigüeu-hi Vos en el Concert Magnífic De les Llengües Vives, Fortes i Eternes Com el més Bell dels Astres.

Hom creà el Verb com a Cosa Primigenia Perquè perduri enllà dels anys la Raça I ara i adés quan Vostre Nom ressona En els llavis de Tots, cridin, oh! Meistes, Salvei! Al·leluia!

PROUS: VILA PATRIOTICA

Si enyorament, Per tot turment, Tu em saps donar Oh Pàtria meua Jo et guardo el cor Que es una flor De l'estimar I que es un teva, Si et sofriment I l'alegria de viure, Pel teu record Al cor se'm olava, Ben orgullós. Guardo en el cos Aquest tresor que somnia, Si et blau del cel Del meu anhel Es flama i bleix Que s'enlluerna, La teua llum Es fi perfum I el guspireig Respiendor eterna.

H. ROURE TONNO ALBADA

Una pineda tota verda Il·lumina el meu camí; A un costat, sentor de memòria, A l'altre, perfum de pi.

Siluetes fina gràcil Gravada en el sreni; Bell contrast amb la llum florida, Del despertar matutí.

Suau remor de brancada, Carícia de l'aire fi; Rossinyols i cadereces Refliran amb goig diví.

Per milers les fulles verdes Es vesteixen de carni; Galant present del rei assolell, Esclats d'un foc gegantí.

La llum clara del bell dia Es filtra joiosa en mi; Presagi i llum d'esperança En l'albada del Destí.

I. GRANADA PIRENEUS

Oh! allà eis veig... sa silueta estimada Ses formes i perfils, ambien de llum, Les ruines d'immensa catedral dorroada, Qu'entre eis núvois s'esmuny.

Senzien la corpulenta i immensa ossada, De titanes, invencibles gegants, Qu'entre ells, en una lluita desesperada, S'han trencat peus i mans.

PUIG-PUJADES.